EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 29.3.2021
COM(2021) 164 final

2021/0087 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega muudetakse rakendusotsust (EL) 2020/1350, millega antakse Leedu Vabariigile määruse (EL) 2020/672 alusel ajutist toetust töötuseriski leevendamiseks COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Nõukogu määruses (EL) 2020/672 (edaspidi „TERA määrus“) on sätestatud õigusraamistik liidu finantsabi andmiseks liikmesriikidele, kus on COVID-19 puhangu tõttu tõsised majandushäired või suur oht nende tekkeks. TERA määruse alusel antav toetus on mõeldud selleks, et rahastada eelkõige lühendatud tööaja kavasid või muid samalaadseid meetmeid, mille eesmärk on kaitsta töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid ning seega vähendada töötust ja sissetulekute kaotust, samuti selleks, et rahastada mõnda eelkõige töökohal kohaldatavat tervisemeedet.

25. septembril 2020 andis nõukogu Leedule rahalist abi, et täiendada tema riiklikke jõupingutusi, leevendamaks COVID-19 puhangu mõju ning selle sotsiaal-majanduslikke tagajärgi töötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele.

11. märtsil 2021 esitas Leedu uue taotluse TERA määruse alusel liidu finantsabi saamiseks.

Kooskõlas TERA määruse artikli 6 lõikega 2 konsulteeris komisjon Leedu ametiasutustega, veendumaks, et Leedu tööturumeetmetega otseselt seotud tegelikud ja kavandatud kulutused on COVID-19 pandeemia tõttu järsult ja oluliselt suurenenud. Kasvanud kulutused, mille jaoks täiendavat finantsabi taotletakse, on seotud järgmiste olemasolevate meetmetega, millele on osutatud nõukogu rakendusotsuses (EL) 2020/1350:

(a) tööandjatele toetuste maksmise kava, mille alusel kaetakse iga tööd katkestama sunnitud töötaja hinnanguline palk. Enne 1. jaanuari 2021 võis tööandja valida, kas katta toetuse abil 70 % palgast kuni 1,5kordse miinimumpalgani või 90 % palgast (60aastaste ja vanemate töötajate puhul 100 % palgast) kuni miinimumpalgani. Alates 1. jaanuarist 2021 võib tööandja saada toetusi, et katta 100 % palgast kuni 1,5kordse miinimumpalgani. Kavas osalenud tööandjad peavad säilitama vähemalt 50 % töötajate töökohad vähemalt kolme kuu jooksul pärast palgatoetuse perioodi lõppemist;

(b) kava, mille alusel makstakse toetusi töökatkestuselt naasvatele töötajatele kuni kuus kuud pärast nende tööle naasmist. Esimese ja teise kuu jooksul pärast tööle naasmist makstava toetuse summa võib olla kuni 100 %, kolmandal ja neljandal kuul 50 % ning viiendal ja kuuendal kuul 30 % töötaja palgast. Seejuures kohaldatakse ülempiiri, milleks on tööandja majandustegevusest olenevalt kas miinimumpalk või kahekordne miinimumpalk. Neid toetusi võib pidada määruses (EL) 2020/672 osutatud lühendatud tööaja kavadega samalaadseteks meetmeteks, kuna nende eesmärk on pakkuda palgatöötajatele sissetulekutoetust ja aidata säilitada olemasolevaid töösuhteid;

(c) hüvitised füüsilisest isikust ettevõtjatele, sealhulgas neile, kes tegelevad põllumajandusliku tegevusega põllumajanduslikus majapidamises või põllumajanduskäitises, mille majanduslik suurus on vähemalt neli ühikut. 2020. aastal oli hüvitise summa 257 eurot kuus ning seda maksti karantiini- ja erakorralise seisukorra perioodil ja sellele järgneval kahel kuul. 2021. aastal on hüvitise summa 260 eurot kuus ning seda makstakse karantiini- ja erakorralise seisukorra perioodil ja sellele järgneval ühel kuul. Füüsilisest isikust ettevõtjatele makstavaid hüvitisi võib pidada määruses (EL) 2020/672 osutatud lühendatud tööaja

kavadega samalaadseteks meetmeteks, kuna nende eesmärk on kaitsta füüsilisest isikust ettevõtjaid või sarnase kategooria töötajaid sissetuleku vähenemise või kaotamise eest.

Leedu on esitanud komisjonile asjakohase teabe.

Kättesaadavaid tõendeid arvesse võttes teeb komisjon nõukogule ettepaneku võtta vastu rakendusotsus, millega antakse Leedule TERA määruse alusel finantsabi, et toetada eespool nimetatud meetmete rakendamist.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev ettepanek on täielikult kooskõlas nõukogu määrusega (EL) 2020/672, mille alusel see on tehtud.

Ettepanek lisandub teisele liidu õigusaktile, mille alusel toetatakse liikmesriike hädaolukordades, nimelt nõukogu 11. novembri 2002. aasta määrusele (EÜ) nr 2012/2002 Euroopa Liidu Solidaarsusfondi loomise kohta (edaspidi „määrus (EÜ) nr 2012/2002“). 30. märtsil võeti vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/461, millega muudetakse nimetatud õigusakti, laiendades selle kohaldamisala ulatuslikele rahvatervise hädaolukordadele ja määrates kindlaks konkreetsed rahastamiskõlblikud meetmed.

- **Kooskõla liidu muude tegevuspõhimõtetega**

Ettepanek on üks paljudest meetmetest, mis on välja töötatud praegusele COVID-19 pandeemiale reageerimiseks (näiteks koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatus), ning see täiendab muid tööhõivet toetavaid vahendeid, nagu Euroopa Sotsiaalfond ja Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond (EFSI) / InvestEU fond. Praeguse COVID-19 puhangu ajal liikmesriikide toetamiseks laenude võtmist ja andmist käsitlev ettepanek toimib eelkõige teise kaitseliinina, mille kaudu rahastatakse lühendatud tööaja kavasid ja samalaadseid meetmeid, aidates säilitada töökohti ning kaitstes seega töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid töötuseriski eest.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Käesoleva ettepaneku õiguslik alus on nõukogu määrus (EL) 2020/672.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Ettepanek on vastus liikmesriigi taotlusele ja sellega näidatakse Euroopa solidaarsust, andes COVID-19 puhangust mõjutatud liikmesriigile ajutiste laenudena liidu finantsabi. Selline finantsabi toimib teise kaitseliinina ja sellega toetatakse ajutiselt valitsemissektori kulutuste suurendamist seoses lühendatud tööaja kavade ja muude samalaadsete meetmetega, et aidata riigil kaitsta töökohti ning seega kaitsta töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid töötuseriski ja sissetuleku kaotuse eest.

Toetus aitab kriisist mõjutatud inimesi ning leevendab praeguse COVID-19 kriisi otsest ühiskondlikku ja majanduslikku mõju.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas. See ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik ettepaneku eesmärkide saavutamiseks.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Kuna ettepanek tuli koostada kiiresti, et nõukogu saaks selle õigel ajal vastu võtta, ei olnud võimalik sidusrühmadega konsulteerida.

- **Mõjuhinnang**

Kuna ettepanek on kiireloomuline, siis mõju ei hinnatud.

4. MÕJU EELARVELE

Komisjonil peaks olema võimalik võtta finantsturgudelt laenu, et laenata seda edasi liikmesriigile, kes taotleb finantsabi TERA rahastamisvahendist.

Lisaks liikmesriikide garantiidele hõlmab raamistik muid kaitsemeetmeid, et tagada kava rahaline usaldusväärsus:

- range ja konservatiivne finantsjuhtimine;
- sellise laenuportfelli loomine, mis piirab kontsentratsiooniriski, iga-aastast riskipositsiooni ja ülemäärast riskipositsiooni üksikute liikmesriikide suhtes, tagades samal ajal piisavad vahendid kõige enam abi vajavatele liikmesriikidele, ning
- võla pikendamise võimalused.

2021/0087 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega muudetakse rakendusotsust (EL) 2020/1350, millega antakse Leedu Vabariigile määruse (EL) 2020/672 alusel ajutist toetust töötuseriski leevendamiseks COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 19. mai 2020. aasta määrust (EL) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA),[1] eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Leedu 7. augustil 2020 esitatud taotluse alusel andis nõukogu 25. septembril 2020 Leedule finantsabi laenuna, mille maksimaalne summa on 602 310 000 eurot ja maksimaalne keskmine tagasimaksetähtaeg 15 aastat, et täiendada tema riiklikke jõupingutusi, leevendamaks COVID-19 puhangu mõju ning selle sotsiaal-majanduslikke tagajärgi töötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele.

(2) Laenu võtmise eesmärk oli rahastada Leedu vastuvõetud lühendatud tööaja kavasid ja samalaadseid meetmeid, nagu on osutatud nõukogu rakendusotsuses (EL) 2020/1350[2].

(3) Oluline osa Leedu tööjõust on jätkuvalt COVID-19 puhangu tõttu halvatud. See on kaasa toonud Leedu avaliku sektori kulutuste järsu ja olulise suurenemise seoses meetmetega, millele on osutatud rakendusotsuse (EL) 2020/1350 artikli 3 punktides a ja b.

(4) COVID-19 puhang ja erakorralised meetmed, mida Leedu on võtnud 2020. ja 2021. aastal, et ohjeldada puhangut ning leevendada selle sotsiaal-majanduslikke ja tervisega seotud tagajärgi, on avaldanud ja avaldavad endiselt ränka mõju riigi rahandusele. Komisjoni 2020. aasta sügisprognoosis eeldati, et Leedu valitsemissektori eelarvepuudujääk ja võlg on 2020. aasta lõpus vastavalt 8,4 % ja 47,2 % sisemajanduse koguproduktist (SKP). Prognoosi kohaselt on Leedu valitsemissektori eelarvepuudujääk 2021. aastal 6,0 % ja võlg 50,7 % SKPst. Komisjoni 2021. aasta talvise vaheprognoosi järgi peaks Leedu SKP suurenema 2021. aastal 2,2 %.

(5) 11. märtsil 2021 taotles Leedu liidult lisafinantsabi summas 354 950 000 eurot, et täiendada jätkuvalt 2020. ja 2021. aastal võetud riiklikke meetmeid, leevendamaks COVID-19 puhangu mõju ja selle sotsiaal-majanduslikke tagajärgi töötajatele ja

[1] ELT L 159, 20.5.2020, lk 1.

[2] Nõukogu 25. septembri 2020. aasta rakendusotsus (EL) 2020/1350, millega antakse Leedu Vabariigile määruse (EL) 2020/672 alusel ajutist toetust töötuseriski leevendamiseks COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras, ELT L 314, 29.9.2020, lk 35.

füüsilisest isikust ettevõtjatele. Eelkõige puudutab see põhjendustes 6–8 osutatud meetmeid.

(6) Leedu kehtestas 21. juuni 2016. aasta tööseadusega nr XII-2470, mida muudeti 2020. aastal[3] ja millele on osutatud rakendusotsuse (EL) 2020/1350 artikli 3 punktis a, tööandjatele toetuste maksmise kava, mille alusel kaetakse iga tööd katkestama sunnitud töötaja hinnanguline palk karantiini- ja erakorralise seisukorra perioodil. Enne 1. jaanuari 2021 võis tööandja valida, kas katta toetuse abil 70 % palgast kuni 1,5kordse miinimumpalgani või 90 % palgast (60aastaste ja vanemate töötajate puhul 100 % palgast) kuni miinimumpalgani. Alates 1. jaanuarist 2021 võib tööandja saada toetusi, et katta 100 % palgast kuni 1,5kordse miinimumpalgani. Kavas osalenud tööandjad peavad säilitama vähemalt 50 % töötajate töökohad vähemalt kolme kuu jooksul pärast palgatoetuse perioodi lõppemist.

(7) 21. juuni 2016. aasta tööseadusega nr XII-2470, mida muudeti 2020. aastal ja millele on osutatud rakendusotsuse (EL) 2020/1350 artikli 3 punktis a, nähti ette ka toetuste maksmine töökatkestuselt naasvatele töötajatele[4] kuni kuus kuud pärast nende tööle naasmist. Esimese ja teise kuu jooksul pärast tööle naasmist makstava toetuse summa võib olla kuni 100 %, kolmandal ja neljandal kuul 50 % ning viiendal ja kuuendal kuul 30 % töötaja palgast. Seejuures kohaldatakse ülempiiri, milleks on tööandja majandustegevusest olenevalt kas miinimumpalk või kahekordne miinimumpalk. Neid toetusi võib pidada määruses (EL) 2020/672 osutatud lühendatud tööaja kavadega samalaadseteks meetmeteks, kuna nende eesmärk on pakkuda palgatöötajatele sissetulekutoetust ja aidata säilitada olemasolevaid töösuhteid.

(8) Ametiasutused on kehtestanud ka hüvitised füüsilisest isikust ettevõtjatele, sealhulgas neile, kes tegelevad põllumajandusliku tegevusega põllumajanduslikus majapidamises või põllumajanduskäitises, mille majanduslik suurus on vähemalt neli ühikut, nagu on osutatud rakendusotsuse (EL) 2020/1350 artikli 3 punktis b. 2020. aastal seda meedet muudeti[5]. 2020. aastal oli hüvitise summa 257 eurot kuus ning seda maksti karantiini- ja erakorralise seisukorra perioodil ja sellele järgneval kahel kuul. 2021. aastal on hüvitise summa 260 eurot kuus ning seda makstakse karantiini- ja erakorralise seisukorra perioodil ja sellele järgneval ühel kuul. Füüsilisest isikust ettevõtjatele makstavaid hüvitisi võib pidada määruses (EL) 2020/672 osutatud lühendatud tööaja kavadega samalaadseteks meetmeteks, kuna nende eesmärk on kaitsta füüsilisest isikust ettevõtjaid või sarnase kategooria töötajaid sissetuleku vähenemise või kaotamise eest.

(9) Leedu vastab määruse (EL) 2020/672 artiklis 3 sätestatud finantsabi taotlemise tingimustele. Leedu on esitanud komisjonile asjakohased tõendid selle kohta, et avaliku sektori tegelikud ja kavandatud kulutused on alates 1. veebruarist 2020 suurenenud 1 101 607 198 euro võrra riiklike meetmete tõttu, mida on võetud COVID-19 puhangu sotsiaal-majandusliku mõju leevendamiseks. See on järsk ja oluline suurenemine, sest see on seotud ka selliste olemasolevate riiklike meetmete pikendamisega, mis on otseselt seotud lühendatud tööaja kavade ja muude

[3] 21. juuni 2016. aasta tööseaduse nr XII-2470 (mida on muudetud 17. märtsi 2020. aasta seadusega nr XIII-2822, 7. aprilli 2020. aasta seadusega nr XIII-2846, 4. juuni 2020. aasta seadusega nr XIII-3005 ja 23. detsembri 2020. aasta seadusega nr XIV-131) artikli 41 osa 2-1.

[4] 21. juuni 2016. aasta tööseaduse nr XII-2470 (mida on muudetud 7. mai 2020. aasta seadusega nr XIII-2822 ja 4. juuni 2020. aasta seadusega nr XIII-3005) artikli 41 osa 2-4.

[5] 21. juuni 2016. aasta tööseaduse nr XII-2470 (mida on muudetud 17. märtsi 2020. aasta seadusega nr XIII-2822, 7. aprilli 2020. aasta seadusega nr XIII-2846, 30. aprilli 2020. aasta seadusega nr XIII-2877 ja 3. detsembri 2020. aasta seadusega nr XIV-35) artikkel 5-1.

samalaadsete meetmetega, millega on hõlmatud oluline osa Leedu ettevõtjatest ja tööjõust. Leedu rahastas suurenenud kulutused 144 347 198 euro ulatuses liidu vahenditest.

(10) Komisjon on määruse (EL) 2020/672 artikli 6 kohaselt Leeduga konsulteerinud ning veendunud, et avaliku sektori tegelikud ja kavandatud kulutused on järsult ja oluliselt suurenenud otseselt seoses lühendatud tööaja kavade ja samalaadsete meetmetega, millele 11. märtsi 2021. aasta taotluses osutati.

(11) Seetõttu tuleks Leedule anda finantsabi COVID-19 puhangust põhjustatud tõsiste majandushäirete sotsiaal-majanduslike tagajärgedega tegelemiseks. Komisjon peaks tegema otsused osamaksete ja osade lõpptähtaegade, suuruse ja väljamaksmise kohta tihedas koostöös riiklike ametiasutustega.

(12) Leedu ja komisjon peaksid võtma käesolevat otsust arvesse määruse (EL) 2020/672 artikli 8 lõikes 2 osutatud laenulepingus.

(13) Käesolev otsus ei tohiks piirata ühegi sellise menetluse tulemust, mis võidakse algatada seoses siseturu toimimise moonutamisega, eelkõige aluslepingu artiklite 107 ja 108 alusel. See ei vabasta liikmesriike aluslepingu artikli 108 kohasest kohustusest teavitada komisjoni võimalikest riigiabi juhtudest.

(14) Leedu peaks komisjoni korrapäraselt teavitama kavandatud avaliku sektori kulutuste tegemisest, et komisjon saaks hinnata, millises ulatuses on Leedu neid kulutusi teinud.

(15) Finantsabi andmise otsuse tegemisel on arvesse võetud Leedu olemasolevaid ja eeldatavaid vajadusi ning määruse (EL) 2020/672 kohaseid finantsabi taotlusi, mille teised liikmesriigid on juba esitanud või kavatsevad esitada, kohaldades sealjuures võrdse kohtlemise, solidaarsuse, proportsionaalsuse ja läbipaistvuse põhimõtteid,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Rakendusotsust (EL) 2020/1350 muudetakse järgmiselt.

(1) Artiklit 2 muudetakse järgmiselt:

(a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liit annab Leedule laenu kuni 957 260 000 eurot. Laenu maksimaalne keskmine tagasimaksetähtaeg on 15 aastat.“;

(b) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Esimene osamakse tehakse määruse (EL) 2020/672 artikli 8 lõikes 2 sätestatud laenulepingu jõustumisel. Kõik edasised osamaksed tehakse vastavalt kõnealuse laenulepingu tingimustele, või kui see on asjakohane, siis viimase *addendum*'i jõustumisel või vastavalt Leedu ja komisjoni vahel sõlmitud muudetud laenulepingule.“

(2) Artikkel 3 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 3*

Leedu võib rahastada järgmisi meetmeid:

(a) palgatoetused töökatkestuse ajal, nagu on ette nähtud 21. juuni 2016. aasta tööseaduse nr XII-2470 (muudetud 2020. aastal) artiklis 41;

(b) palgatoetused töökatkestuse järel, nagu on ette nähtud 21. juuni 2016. aasta tööseaduse nr XII-2470 (muudetud 2020. aastal) artiklis 41;

(c) hüvitised füüsilisest isikust ettevõtjatele, nagu on ette nähtud 21. juuni 2016. aasta tööseaduse XII-2470 (muudetud 2020. aastal) artiklis 5-1;

(d) hüvitised põllumajandusega tegelevatele füüsilisest isikust ettevõtjatele, nagu on ette nähtud 21. juuni 2016. aasta tööseaduse XII-2470 (muudetud 2020. aastal) artiklis 5-2.“

(3) Artikkel 4 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 4*

1. Leedu teavitab komisjoni kavandatud avaliku sektori kulutuste tegemisest hiljemalt 30. märtsil 2021 ja seejärel iga kuue kuu tagant, kuni kavandatud avaliku sektori kulutused on täielikult tehtud.

2. Kui artiklis 3 osutatud meetmed põhinevad kavandatud avaliku sektori kulutustel ja nende suhtes on kohaldatud rakendusotsust, millega muudetakse rakendusotsust (EL) 2020/1350, teavitab Leedu komisjoni kavandatud avaliku sektori kulutuste tegemisest kuue kuu jooksul pärast kõnealuse otsuse vastuvõtmise kuupäeva ja seejärel iga kuue kuu tagant, kuni avaliku sektori kulutused on täielikult tehtud.“

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Leedu Vabariigile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja